

Na osnovu člana 66. Stav (2) Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05) i člana 29. stav (6) Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju ("Službene novine Kantona Sarajevo", br.: 23/17 i 33/17) ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo donosi:

PRAVILNIK

O ORGANIZACIJI I REALIZACIJI SPECIFIČNIH OBLIKA NASTAVE IZ PREDMETA TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ U OSNOVNOJ ŠKOLI

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

(1) Ovim pravilnikom uređuju se specifični oblici nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj i to: „Škola plivanja“ koja se realizira u četvrtom razredu, „Škola skijanja“ koja se realizira u šestom razredu i „Škola planinarenja“ koja se realizira u sedmom razredu osnovne škole, načela, ciljevi i zadaci njihove organizacije, pripreme i realizacije, način izbora prevoza neophodnog za realizaciju odgojno-obrazovne aktivnosti, bezbjednosni i aspekti realizacije, evaluacije i izvještavanja o realizaciji predmetnih aktivnosti, načini njihovog finansiranja, prava i obaveze subjekata ovih aktivnosti, nadzor nad istim, te primjena i stupanje na snagu Pravilnika.

(2) Načela, ciljevi, zadaci i standardi utvrđeni ovim pravilnikom, te Operativnim i Izvedbenim planom i programom za realizaciju specifičnih oblika nastave iz člana 1. ovog pravilnika moraju po svom kvalitetu i kvantitetu biti osigurani u punoj mjeri.

Član 2.

(Razlozi donošenja Pravilnika)

Razlozi za donošenje ovog pravilnika je potreba reguliranja specifičnih oblika realizacije nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj iz člana 1. ovog pravilnika u osnovnim školama Kantona Sarajevo.

Član 3.

(Definicija izraza)

Posebni izrazi u smislu ovog pravilnika imaju slijedeće značenje:

a) **Škola plivanja** je specifičan oblik nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj koji se organizira i realizira jedanput u toku školovanja, u zatvorenim bazenima na teritoriji Kantona Sarajevo, koji osiguravaju optimalne uslove za rad, a pohađaju je učenici četvrtog razreda osnovne škole;

b) **Instruktor plivanja** je lice sa diplomom Fakulteta za sport i tjelesni odgoj zaposlena od institucije koja realizira navedenu školu plivanja za Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Ministarstvo). Navedeno lice savjesno, stručno i odgovorno realizira programske sadržaje koji prate pisanu publikaciju „Priručnik za budućeg plivača“, te odgovara koordinatoru ispred ministarstva i voditelju škole plivanja u nadležne institucije;

c) **Škola skijanja** je specifičan oblik nastave nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj koji se organizira i realizira jedanput u toku školovanja, u zimskom periodu (februar i mart), na uređenim skijaškim stazama u Kantonu Sarajevo gdje su osigurani optimalni uslovi za rad koji se organizira u smjenama od po pet dana za svaku grupu učenika šestog razreda osnovne škole. Rad sa učenicima u smjenama se realizira po planu i programu osnovne škole skijanja za vrijeme radne sedmice (od ponedjeljka do petka).

d) **Instruktor skijanja** je lice sa diplomom Fakulteta za sport i tjelesni odgoj zaposlena od institucije koja realizuje navedenu školu skijanja za Ministarstvo. Navedeno lice savjesno, stručno i odgovorno realizira programske sadržaje koji prate pisanu publikaciju „Skijanje za djecu“, te odgovara koordinatoru ispred Ministarstva i voditelju škole skijanja nadležne institucije.

e) **Škola planinarenja** je specifičan oblik nastave iz nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj koji se organizira i realizira jedanput u toku školovanja, u prvom polugodištu (septembar, oktobar) i drugom polugodištu (april, maj, juni), na uređenim planinarskim izletištim i uređenim planinarskim stazama i objektima u Kantonu Sarajevo (pet lokacija na pet planina- Igman, Bjelašnica, Ormanj, Sarajevski Ozren, Trebević), gdje su osigurani optimalni uslovi za rad koji se organizira sa učenicima sedmog razreda osnovne škole koji idu na pet jednodnevnih izleta u navedenim vremenskim periodima u toku školske godine. Rad sa učenicima se realizira po planu i programu osnovne planinarske škole za vrijeme vikenda (subota/nedjelja).

f) **Planinarski vodič** je lice sa odgovarajućim stepenom spreme i odobrenjem od nadležnog organa za bavljanje tom djelatnošću, koji vodi učenike u planine na izlete i pri realizaciji ovog oblika ogojno-obrazovnog rada, pokazuje i stručno objašnjava programske sadržaje nastave planinarenja.

g) **Planinarski učitelj** je lice sa odgovarajućim stepenom spreme i odobrenjem od nadležnog organa za bavljanje tom djelatnošću, koji vodi učenike u planine na izlete i pri realizaciji ovog oblika ogojno-obrazovnog rada, pokazuje i stručno objašnjava programske sadržaje nastave planinarenja.

Član 4.

(Zabrana diskriminacije)

(1) Prilikom organiziranja i realiziranja svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, zabranjena je svaka vrsta diskriminacije zasnovane na spolu, rasi, seksualnoj orijentaciji, fizičkom ili drugom nedostatku, bračnom stanju, boji kože, jeziku, religiji ili vjerovanju, političkim ili drugim uvjerenjima, nacionalnom, etničkom ili socijalnom porijeklu, vezi s nekom nacionalnom zajednicom, imovinom, rođenjem ili prema nekom drugom satusu.

(2) Terminološko korištenje muškog ili ženskog roda u ovom pravilniku podrazumijeva uključivanje oba roda.

DIO DRUGI - OBLICI ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA POGLAVLJE I. NAČELA, CILJEVI, ZADACI I SADRŽAJI

Član 5.

(Učešće učenika)

(1) Svi učenici odjeljenja određenog razreda škole, u skladu sa Operativnim i Izvedbenim planom i programom, su obavezni pohađati "školu plivanja", „školu skijanja“ i „školu planinarenja“ kao obavezne specifične oblike nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj.

(2) Ako učenik zbog zdravstvenog stanja ne može pohađati "školu plivanja" , „školu skijanja“ i „školu planinarenja“ ili bi to sudjelovanje štetilo njegovom zdravlju, može biti oslobođen od navedenih aktivnosti uz prezentiranje nalaza ljekara specijaliste, koji izdaje javna zdravstvena ustanova, a roditelj dostavlja razredniku.

Član 10.

(Pojam, vrijeme, mjesto realizacije i dužina trajanja „škole planinarenja“)

Škola planinarenja je specifičan oblik nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj koji se organizira i realizira jedanput u toku osnovnoškolskog školovanja, u prvom polugodištu (septembar, oktobar) i drugom polugodištu (april, maj, juni), na uređenim planinarskim izletištima i uređenim planinarskim stazama i objektima na području Kantona Sarajevo i neposrednoj blizini Kantona Sarajevo, gdje su osigurani optimalni uslovi za rad koji se organizira sa učenicima sedmog razreda osnovne škole koji idu na pet jednodnevnih izleta u navedenim vremenskim periodima u toku školske godine.

Član 11.

(Mjesto realizacije)

"Škola planinarenja" organizira se i realizira na teritoriji i u neposrednoj blizini Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Kanton) u prirodnom ambijentu prilagođenom uzrastu učenika sedmog razreda osnovne škole sa odgovarajućim uslovima zatvorenog (planinarski objekti) i otvorenog prostora (planinarski putevi, saze, uređena izletišta) za poučavanje i učenje, na pet lokacija - Igman, Bjelašnica, Ormanj, Sarajevski Ozren, Trebević).

Član 12.

(Dužina trajanja "škole planinarenja")

"Škola planinarenja" se realizira sa učenicima sedmog razreda osnovne škole u Kantonu Sarajevo, po utvrđenom Operativnom i Izvedbenom planu i programu, kroz pet jednodnevnih izleta (od 7:30 h ujutro do 16 h) na pet destinacija u Kantonu, koji se realiziraju vikendom (subota, nedjelja) u mjesecima naznačenim u članu 10. ovog pravilnika.

Član 13

(Realizatori „škole planinarenja“)

- (1) U procesu realizacije „škole planinarenja“ obavezno je prisustvo i učešće jednog nastavnika Tjelesnog i zdravstvenog odgoja na 15 učenika.
- (2) U realizaciji „škole planinarenja“ pored nastavnika iz stava (1) ovog člana učestvuju licencirani planinarskih vodiči i licencirani planinarski učitelji, te nastavnici voditelji planinarskih sekcija u osnovnim školama.

Član 14.

(Uloga i značaj "škole planinarenja")

- (1) "Škola planinarenja" je specifičan način realiziranja nastave usvajanja nastavnih sadržaja te provjeravanja znanja i iskustava stečenih kroz primjenu u stvarnoj životnoj sredini (prirodi).

- (2) Ovaj oblik nastave ima za cilj lakše i brže učenje, jer odražava temeljito planiranje aktivnosti izvan učionice, s jasno osmišljenim sadržajima, ciljevima i zadacima, sadržajno i metodički adekvatno pripremljenim.
- (3) "Škola planinarenja" kao obavezan segment nastave, u prirodnom ambijentu, osigurava učeniku postizanje cjelovitog i snažnog doživljaja nastavnog sadržaja kroz nastavu, kretanje, igru, takmičenje, pjesmu, priču, druženje sa vršnjacima, opažanje, upoređivanje, mjerenje, opisivanje, zaključivanje, obrazlaganje i učenje o svijetu koji ih okružuje.
- (4) U koncepciji rada "škole planinarenja" posebnu ulogu ima odgojna i zdravstvena komponenta cjelokupnog rada gdje učenik, kroz poseban vid druženja sa vršnjacima bez direktnog nadzora roditelja, usvaja:
  - a) nova saznanja i vještine i osamostaljuje se,
  - b) pozitivan odnos prema prirodi i sticanje ekoloških navika,
  - c) pozitivne higijenske navike,
  - d) pravila lijepog ponašanja, planinarske etike koja je i životna etika,
  - e) pravila zajedničkog suživota, usmjerenosti jednih na druge,
  - f) uvažavanje različitosti (rasa, pol, religija, zdravstveni status, inkluzija, fizičke i mentalne predizpozicije)
  - g) potrebu za zdravim načinom života u smislu prehrane i boravka u prirodi na svježem zraku.

Član 15.

(Sadržaj, ciljevi i zadaci "škole planinarenja")

- (1) Osnovni cilj „škole planinarenja“ je da svaki učenik sedmog razreda osnovne škole škole u Kantonu Sarajevo boravi u prirodi i prođe osnovni program izletničkog planinarenja, kako bi se stekle vještine i znanja koja će uticati da učenici zavole ovaj vid aktivnosti koji je izvrstan alat u odgoju, obrazovanju i očuvanju zdravlja.
- (2) U postupku izrade Operativnog i Izvedbenog plana i programa „škole planinarenja“ neophodno je opredjeljenje škole usmjereno ka ostvarivanju optimalnog broja odgojnih ciljeva i zadataka nastave svakog nastavnog predmeta pojedinačno, kao i sadržaja i oblika cjelokupnog obrazovnog i odgojnog rada.
- (3) Organizacija nastave i ukupnih aktivnosti u „školi planinarenja“ je fleksibilna, predstavlja nastavu iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj i podrazumijeva zbog svoje multidisciplinarnosti vezu sa drugim predmeta iz Nastavnog plana i programa za sedmi razred.
- (4) Izbor nastavnog gradiva u „školi planinarenja“ i njegovo strukturiranje osigurava povezanost društvenih i prirodnih pojava i poučavanje u prirodi u njenom jedinstvu s različitim aspektata korištenjem metodologije aktivnog učenja i metodologije usmjerene na učenika.
- (5) U ukupnom procesu pripreme i realizacije "škole planinarenja", definišu se specifični ciljevi i zadaci:
  - a) realizacija odgovarajućih sadržaja nastavnih i vannastavnih aktivnosti iz Nastavnog plana i programa za osnovne škole i vannastavnih aktivnosti u skladu sa programom vannastavnih aktivnosti škole,
  - b) realizacija nastavnih jedinica prilagođena nastavi u prirodi u skladu sa Nastavnim planom i programom,
  - c) sticanje i usvajanje odgojno-obrazovnih, socijalnih, zdravstveno-rekreativnih, psiho-fizičkih sposobnosti učenika i drugih znanja i vještina,
  - d) realizacija nastave u vanškolskim uslovima,

- e) usvajanje znanja i vještina uz korištenje posebnih metoda rada koje se rijetko primjenjuju u učionici,
- f) prilagođavanje učenika različitim uslovima života i rada,
- g) odgoj u duhu patriotizma, upoznavanja prirodnih ljepota zemlje, prirodnog bogatstva, uslova života i rada naših ljudi,
- h) evidentiranje ukupnog vremena provedenog za svaku aktivnost pri realizaciji nastavnih sadržaja,
- i) stvaranje uslova za siguran i zdrav boravak učenika i održavanje ugodnog raspoloženja,
- j) naučiti učenike pravilima ponašanja u prirodi i poštovanju prirodnih pojava,
- k) razvijanje kolektivizma, tačnosti, urednosti, druželjubivosti i discipline kod učenika,
- l) bolje upoznavanje učenika i njihovih navika tokom odvojenosti od porodice,
- lj) saznavanje, učenje posmatranjem, istraživanjem i praktičnim djelovanjem,
- m) utvrđivanje pravila odijevanja, kao dio pripreme za kretanje u prirodi, koja se odnose na izbor odgovarajuće obuće i odjeće koja je komotna i pokriva/štiti tijelo,
- n) da učenici povećaju tjelesnu aktivnost čime se utiče na razvoj psihomotorike, prevenciju pretilosti, pravilan rast i razvoj (korekciju držanja tijela i prevenciju deformiteta),
- nj) da se ojača svijest o potrebi za očuvanjem zdrave životne sredine, prirodnih bogatstava, planinarske infrastrukture, biljnog i životinjskog svijeta, o značaju boravka na čistom zraku,
- o) da se učenici upoznaju sa prirodnim ljepotama i kulturno-historijskim znamenitostima koje nude sarajevske planine,
- p) da se poveća kompetentnost škola, nastavnika, radnog osoblja u realizaciji programa planinarenja.

Član 16.

(Bezbjednosni aspekti realizacije)

(1) Zahtjev da škole, pri organizaciji i realizaciji specifičnih oblika nastave nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj koji su predmet ovog pravilnika, postupaju sa povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka) ogleda se, između ostalog, i u obavezi škole da osigura zaštitu najboljeg interesa učenika, da vodi brigu usmjerenu ka očuvanju njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja te bezbjednosti, kroz poreduzimanje sigurnosnih mjera i upravljanje rizicima u postupku organizacije i realizacije specifičnih oblika nastave.

(2) Bitna karakteristika specifičnih oblika nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj kao oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, je u tome da se realiziraju izvan školskih prostora i da je uspješnost njihove organizacije i realizacije uslovljena mnogim faktorima objektivne i subjektivne naravi, među kojima dominantnu ulogu imaju bezbjednosni aspekti putovanja i boravka u prirodi.

(3) Bezbjednost, kao nezaobilazni zahtjev u organizaciji i realizaciji nastave koja je predmet ovog pravilnika, preduslov je za uspješno ostvarivanje ciljeva, zadataka, sadržaja i može se uspješno osigurati samo zajedničkim zalaganjem svih subjekata uključenih direktno ili indirektno u ove aktivnosti.

Član 17.

(Aktivnosti na osiguranju bezbjednosti)

(1) Imajući u vidu činjenicu da je odgojno-obrazovni rad složen proces, planski organiziran i vođen, u kojem učenici usvajaju znanja, stiču vještine i navike, psihički se razvijaju i svestrano se odgajaju, škola je obavezna preventivno postupati preduzimanjem niza

sigurnosnih mjera kako bi povećan rizik, kao bitna karakteristika ovih oblika nastave, bio sveden na razumnu mjeru odnosno minimum.

- (2) Preventivno postupanje predstavlja niz planskih aktivnosti usmjerenih na povećanje sigurnosti svih sudionika uključenih u specifične oblike nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj, koji su predmet ovog pravilnika, a ogleda se u:
- a) pravovremenom upoznavanju roditelja/staratelja učenika sa Operativnim i Izvedbenim programom i programom koji je planiran Godišnjim programom rada škole,
  - b) pribavljanju pisane saglasnosti roditelja kojom se prihvataju opći uslovi putovanja i boravka u prirodi.
  - c) planskom upoznavanju učenika i roditelja sa etičkim kodeksom (društveno prihvatljiva pravila ponašanja), na časovima odjeljenske zajednice odnosno na roditeljskim sastancima,
  - d) upoznavanje učenika sa pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje,
  - e) zaštitnim mjerama od odlaska učesnika na neprikladna mjesta,
  - f) edukaciji učenika s ciljem aktivnog doprinosa učenika u procesu realizacije,
  - g) obavezi škole je da odredi po jednog pratioca/nastavnika škole na svakih 15 učenika
  - h) obavezi roditelja/staratelja da blagovremeno upoznaju nosioce aktivnosti organizacije i realizacije konkretnog oblika odgojno-obrazovnog rada o zdravstvenom stanju i sklonostima njihove djece odnosno učenika,
  - i) obavezi škole da u toku realizacije „škole planinarenja“ na svakoj lokaciji iz člana 3. i člana 11. angažira stručno medicinsko lice i vozilo za potrebe sanitetskog obezbjeđenja.
  - j) obavezi upoznavanja svih sudionika sa preporukom Ministarstva zdravstva o postupanju u slučajevima da dođe do razbolijevanja učesnika u toku putovanja i boravka u prirodi.